

13 września 2022

Fundusz sołecki w pytaniach i odpowiedziach – część druga

Autor: Paula Kłucińska

(https://siecobywatelska.pl/wp-content/uploads/2022/09/8110380137_5df703e664_o.jpg).

Fot. Mariusz Cieszewski, CC BY-ND 2.0

W zeszłym roku opublikowaliśmy artykuł (<https://siecobywatelska.pl/fundusz-solecki-w-pytaniach-i-odpowiedziach-2/>) podsumowujący wybrane sprawy dotyczących funduszu sołeckiego, którymi zajmowaliśmy się w poradnictwie prawnym Sieci Obywatelskiej Watchdog Polska. Tekst budził duże zainteresowanie,

a w komentarzach pojawiło się wiele pytań dotyczących funduszu sołeckiego, dlatego postanowiliśmy przygotować kolejny artykuł na ten temat.

Zmiana zakresu przedsięwzięć a odrzucenie wniosku

Pytanie: Do wójta gminy trafił wniosek o zmianę zakresu jednego z przedsięwzięć uchwalonych uprzednio przez zebranie wiejskie. Wniosek został jednak odrzucony. Czy wobec tego odrzuceniu podlega tylko przedsięwzięcie, które próbowano zmienić, czy wszystkie przedsięwzięcia zaplanowane w początkowym wniosku sołectwa?

Odpowiedź: Przepis ustawy o funduszu sołeckim (art. 7 ust. 1) dopuszcza zmianę początkowo zaplanowanych przedsięwzięć na inne, ale również zmianę ich zakresu. Skoro więc propozycja sołectwa dotyczyła wyłącznie zakresu przedsięwzięcia, to nie ma potrzeby odrzucenia całego wniosku (wszystkich przedsięwzięć).

Wydarzenia organizowane przez koło gospodyń wiejskich

Pytanie: Na terenie sołectwa działa koło gospodyń wiejskich, które chce wykorzystać część środków z funduszu sołeckiego na organizowanie wydarzeń dla mieszkańców. Czy koło gospodyń wiejskich może złożyć wniosek o przeznaczenie środków z funduszu sołeckiego na wymienione przedsięwzięcie?

Odpowiedź: Nie, koło gospodyń wiejskich (KGW) nie może złożyć takiego wniosku. Po pierwsze, propozycje wniosków mogą zainicjować sołtys, rada sołecka lub co najmniej 15 pełnoletnich mieszkańców sołectwa. KGW może więc przedstawić pomysł na przedsięwzięcie wspomnianym inicjatorom, ale samo nie posiada inicjatywy. Po drugie, wnioski sołectw muszą dotyczyć konkretnych przedsięwzięć, do których nie zalicza się dofinansowanie działalności koła. Inaczej mówiąc, dofinansowanie działalności koła nie jest „przedsięwzięciem”. Dodatkowo, finansowanie KGW podlega zasadom określonym w odrębnej ustawie o kołach gospodyń wiejskich.

Strategia rozwoju gminy

Pytanie: Sołectwo planuje przedsięwzięcie związane z zakupami materiałów na potrzeby świetlicy wiejskiej. Gmina nie opracowała dokumentu o strategii rozwoju, a jest to obowiązkowa przesłanka, do której trzeba odnieść się we wniosku. Jak w takiej sytuacji należy uzasadnić wniosek?

Odpowiedź: Jeśli gmina nie opracowała strategii rozwoju albo w dokumencie trudno odnaleźć nawiązania do planowanych przedsięwzięć, to w pierwszej kolejności warto skonsultować pomysły z osobą odpowiedzialną za fundusz sołecki w urzędzie gminy. Jednak przesłanka „zgodności ze strategią rozwoju gminy” nie ogranicza się jedynie do dokumentu o tej nazwie, ale obejmuje szerzej zgodność przedsięwzięć z różnymi innymi planami, programami i

strategiami gminnymi. Warto mieć to na uwadze, w szczególności, gdy planowane przedsięwzięcia dotyczą inwestycji. Zagadnienie opisał dr R. Trykozko w nr 11/2018 Finansów Komunalnych w artykule pt. „Fundusz sołecki”:

Uwzględniając wolę ustawodawcy oraz pozostałe instrumenty wykładni, należy zatem przyjąć, że wymóg zgodności przedsięwzięcia zawartego we wniosku sołectwa ze strategią rozwoju gminy nie dotyczy tylko zgodności z konkretnym dokumentem o nazwie „strategia rozwoju gminy” (który może w danej gminie w ogóle nie istnieć. Wymóg ten ma zapewniać brak sprzeczności między przedsięwzięciem sołectwa (będącym zadaniem własnym gminy i służącym poprawie warunków życia mieszkańców) a ogółem dokumentów zawierających wyznaczenia co do kierunków rozwoju gminy, w tym m.in. dokumentów dotyczących planowania i zagospodarowania przestrzennego, wieloletniego planowania inwestycyjnego czy planu odnowy miejscowości. Za sprzeczne ze strategią należy uznać np. przedsięwzięcie budowy boiska na działce przewidzianej w planie zagospodarowania przestrzennego pod drogę. Brak tego rodzaju dokumentów w zakresie dotyczącym danego przedsięwzięcia spowoduje, że kwestia niezgodności nie będzie mogła zaistnieć, w związku z czym nie będzie podstaw do odmowy z tego względu realizacji zadania zgłoszonego w ramach funduszu sołeckiego. Niestety ta nieszczęśliwa regulacja obowiązuje cały czas w niezmienionej formie; nie doczekała się modyfikacji w związku z uchwaleniem nowej ustawy o funduszu sołeckim w 2014 r.

Niedoszacowanie kosztów przedsięwzięcia

Pytanie: Czy wójt gminy może zdecydować, że nie zrealizuje przedsięwzięcia ze względu na pięciokrotne niedoszacowanie jego kosztów, mimo że koszty te zostały omówione z pracownikami urzędu jeszcze przed złożeniem wniosku? Wniosek nie został formalnie odrzucony.

Odpowiedź: Co do zasady nie. Skoro koszty zostały zaakceptowane i wniosek nie został odrzucony, to przedsięwzięcie powinno zostać zrealizowane, a nadprogramową część wydatku należałoby pokryć z innej części budżetu gminy. Na zbliżony problem zwróciła uwagę Regionalna Izba Obrachunkowa w Białymstoku w piśmie (<https://fedrowanie.siecobywatelska.pl/sprawy/regionalne-izby-obrachunkowe-fundusz-solecki-2018-2021-1>) skierowanym do Wójta Gminy Nowinka. W praktyce sprawa może okazać się jednak bardziej skomplikowana. Jeśli rzeczywiście okazało się, że ceny materiałów i usług wzrosły nagle i na tyle, że gmina nie da rady pokryć pozostałej kwoty, to po prostu nie będzie w stanie wykonać przedsięwzięcia. W takim przypadku trudno będzie wyegzekwować realizację funduszu sołeckiego, nawet jeśli wykazemy naruszenie prawa, przykładowo składając skargę z Kodeksu postępowania administracyjnego (<https://informacjapubliczna.org/procedures/wnioski-i-skargi-w-trybie-kodeksu-postepowania-administracyjnego/>).

Zawieszenie funduszu sołeckiego

Pytanie: Sołtys przekazał informację, że w okresie trwania pandemii COVID-19 środki z funduszu sołeckiego nie są przyznawane. Czy rzeczywiście fundusz sołecki został zawieszony ze względu na koronawirusa?

Odpowiedź: O tym, czy fundusz sołecki funkcjonuje w danej gminie, decyduje rada gminy, podejmując uchwałę o wyrażeniu zgody albo niewyrażeniu zgody na wyodrębnienie funduszu sołeckiego. Trzeba mieć świadomość, że jeśli mieszkańcy otrzymali informację, że w tym roku w ich gminie funduszu sołeckiego nie będzie, to nie dlatego, że pojawił się przepis ustawy „zamrażający” środki, a dlatego, że rada wydała uchwałę o niewyrażeniu zgody na jego wyodrębnienie. Dla mieszkańców może to być sygnał do podjęcia kilku działań. Po pierwsze, warto zajrzeć do Biuletynu Informacji Publicznej urzędu i zweryfikować, czy wspomniana uchwała rzeczywiście została wydana. Po drugie, niewyodrębnienie funduszu sołeckiego w tym roku nie oznacza z góry, że nie będzie można składać wniosków za rok. Rada gminy ma obowiązek wrócić do tematu funduszu sołeckiego w okolicy marca przyszłego roku i nic nie stoi na przeszkodzie, żeby wtedy wyraziła zgodę na jego wyodrębnienie. Warto więc śledzić planowane porządki obrad rady na początku 2023 r., a w międzyczasie zacząć przygotowywać argumenty pokazujące korzyści z funduszu sołeckiego, które można następnie przedstawić poszczególnym radnym, radzie podczas sesji poświęconej funduszowi sołeckiemu, a także składając wniosek z Kodeksu postępowania administracyjnego (<https://informacjapubliczna.org/procedures/wnioski-i-skargi-w-trybie-kodeksu-postepowania-administracyjnego/>), ze stanowiskiem mieszkańców.

Ustawa o ochotniczych strażach pożarnych a fundusz sołecki

Pytanie: Czy zmiana ustawy o ochronie przeciwpożarowej wykluczyła przeznaczanie środków z funduszu sołeckiego na przedsięwzięcia związane z ochotniczymi strażami pożarnymi?

Odpowiedź: Przedsięwzięcia związane z ochotniczymi strażami pożarnymi (OSP) nie zostały wykluczone, ale warto wiedzieć, jak zmieniły się przepisy prawa. Do tej pory w ramach funduszu sołeckiego można było planować przedsięwzięcia ograniczone art. 32 ust. 3 ustawy o ochronie przeciwpożarowej, a zatem przedsięwzięcia powiązane z wyposażeniem, utrzymaniem, wyszkoleniem i zapewnieniem gotowości bojowej OSP, bezpłatnym umundurowaniem i ubezpieczeniem członków OSP oraz kosztami okresowych badań lekarskich. Pod koniec 2021 r. uchwalono jednak ustawę o ochotniczych strażach pożarnych (<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20210002490>), a wspomniany przepis ustawy o ochronie przeciwpożarowej został uchylony. W obowiązującej ustawie o ochotniczych strażach pożarnych warto zajrzeć do art. 10, w którym wymieniono potencjalne wydatki gminy na ochronę przeciwpożarową (m.in. pojazdy, sprzęt specjalistyczny, umundurowanie), a także do art. 32-34 ustawy, w których mowa o dotowaniu OSP, czy organizowaniu przez nie imprez.

Skarga na uchwałę rady gminy o odrzuceniu wniosku

Pytanie: Czy sołtys/sołtyska może zaskarżyć do wojewódzkiego sądu administracyjnego uchwałę rady gminy o odrzuceniu wniosku w sprawie funduszu sołeckiego?

Odpowiedź: Jak dotąd sądy administracyjne prezentowały stanowisko, że sołtys nie może zaskarżyć do sądu uchwały o odrzuceniu wniosku sołectwa (jedną ze spraw opisaliśmy (<https://siecobywatelska.pl/czy-soltys-moze-zaskarzyc-do-wsa-uchwale-rady-miejskiej/>)). W 2021 r. pojawiło się jednak kilka postanowień Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu, które dopuściły taką możliwość. Za przykład niech posłuży fragment postanowienia o sygn. akt III SAB/Wr 41/21 (<https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/D701D20924>):

W ocenie Sądu podjęta w zakresie wniosku o utworzenie funduszu sołeckiego uchwała może być zaskarżona do sądu przez sołtysa. Legitymacja skargowa wynika ze stosunku prawnego, który nawiązuje się na mocy art. 5 ustawy o funduszu sołeckim między sołtysiem a radą oraz z przyznanych sołtysowi na gruncie ustawy o funduszu sołeckim uprawnień w zakresie inicjowania postępowania dotyczącego utworzenia funduszu sołeckiego oraz wnoszenia środków “odwoławczych”.

Pomóż jawności i naszej niezależności!

100 zł

50 zł

30 zł

Wspieraj nas